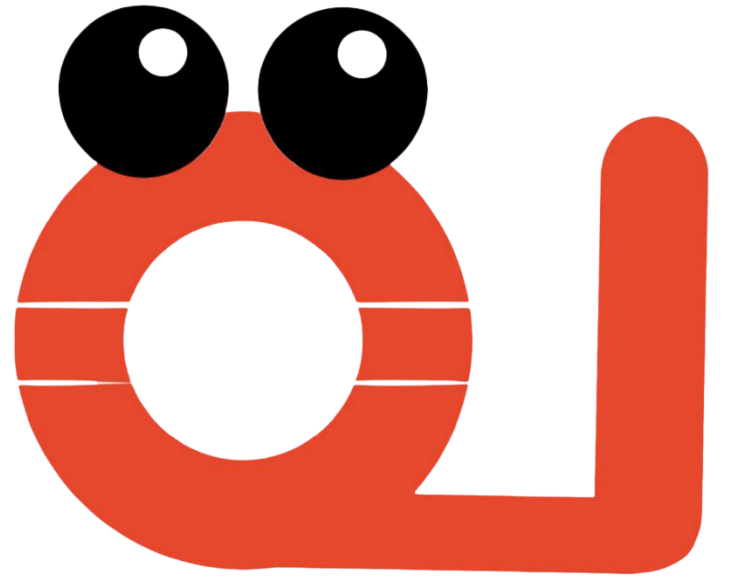

HUKUK

ÖZİŞİK

NOTLAR

1996

BORCLAR GENEL HUKUKU

BAHAR-FİNAL

0 505 346 19 98

@ozisikhukuknotlar

Bizi Tercih Ettiğin İçin **TEŞEKKÜR EDERİZ**

Bir ara insanları anladığımı
sandım Sonra sandığımı anladım.

Freud

Shopier Mağazamız Üzerinden
2/3/4/6 Taksitle
Alışveriş yapabilirsiniz.

OZISIKHUKUKNOTLAR

Instagram Üzerinden Bizi Takip Edip
Merak Ettikleriniz Hakkında Soru
Sorabilirsiniz Teşekkür Ederiz. !

Borçların İfası

İfa ile birlikte borç ortadan kalkar ve alacak hukuk âleminden silinmiş olur.

İfa ile borcun ortadan kalkması için ifanın kanundaki veya sözleşmedeki hükümlere uygun yapılmış olması lazım.

İfanın geçerli olması için ifada bulunan kişinin fiil ehliyetine sahip olması gerekir mi?

Bu konuda üç farklı görüş vardır. Bunlara ifanın hukuki niteliği hakkındaki görüşler denir.

Birinci görüşe göre; ifa hukuki niteliği itibarıyla maddi bir fiildir. Bu nedenle ifada bulunanın fiil ehliyeti olmasa bile ifa geçerlidir.

İkinci görüş yani sözleşme görüşüne göre; ifanın geçerli olması için ifada bulunanın ve diğer tarafın fiil ehliyetine sahip olması zorunludur.

Üçüncü görüş-sınırlı sözleşme görüşü yani kabul edilen görüşe göre; ifanın nasıl gerçekleşeceğine göre bir ayırım yapılmalıdır. Eğer borç maddi bir fiille (iş görme edimi, yapmama edimi vb.) yerine getirilecekse ifada bulunan kişinin fiil ehliyetine sahip olması zorunlu değildir. Ancak ifa hukuki işlemle (satış sözleşmesi vb.) gerçekleştirilecekse ifada bulunan kişinin fiil ehliyetine sahip olması şarttır. (!)

İfa Modaliteleri

Doğru ifa için şu beş soruya cevap aranır:

- 1) Borcu kim ifa edecek?*
- 2) Borç kime ifa edecek?*
- 3) İfanın konusu ne?*
- 4) Borç nerede ifa edilecek?*
- 5) Borç ne zaman ifa edilecek?*

Borcun kaynağı ne olursa olsun geçerli ifa için bu sorulara cevap aranır.

Bu beş sorunun cevabı için önce sözleşmeye bakılır. Çünkü sözleşmeler emredici hükümlere, ahlaka ve kişilik haklarına aykırı olmadığı müddetçe onu yapanların kanunu gibidir.

ÖZİŞİK KIRTASIYE

Sözleşmeden bir sonuç alınamazsa işin niteliğine, hal ve şartlara bakılarak sorulara cevap aranır.

Eğer işin niteliğinden de bir sonuca varılamazsa varsa kanundaki yedek hükümlere bakılır.

1) İfa Edecek Kişi

“TBK m.83-Borcun, bizzat borçlu tarafından ifa edilmesinde alacaklının menfaati bulunmadıkça borçlu, borcunu şahsen ifa etmekle yükümlü değildir.”

Maddi edimlerde borçlunun borcu bizzat ifa etme yükümlülüğü yoktur. Çünkü alacaklının özel bir menfaati yoktur. Örneğin “A” “B”den 5 ton kömür almıştır. Kömürlerin teslimini “C”nin yapması da geçerli bir ifadır.

Maddi edimlerin ifasında üçüncü kişinin ifasını alacaklı haklı bir neden olmaksızın reddedemez. Eğer reddederse alacaklı temerrüde düşer.

Borcun bizzat borçlu tarafından ifasında alacaklının menfaati varsa yani şahsi edim söz konusuysa borçlu bunu bizzat ifa etmekle yükümlüdür. Alacaklı bunu kabul etmek zorunda değildir.

Borcun bizzat borçlu tarafından ifası ifanın bütün aşamalarını borçlunun yerine getirmesi anlamına gelir mi?

Hayır. Şahsi edimlerde işin niteliğin uygun düştüğü sürece borçlu borcunu ifa ederken yardımcılarından yararlanabilir. (!)

Üçüncü kişinin ifasıyla borçlunun yardımcı eleman kullanması aynı şey değildir. Çünkü üçüncü kişi yardımcı eleman olarak kabul edilmez.

“TBK m.471/III-Yüklenici, meydana getirilecek eseri doğrudan doğruya kendisi yapmak veya kendi yönetimi altında yaptırmakla yükümlüdür. Ancak, eserin meydana getirilmesinde yüklenicinin kişisel özellikleri önem taşııyorsa, işi başkasına da yaptırabilir.”

Üçüncü Kişinin İfasının Sonuçları

Maddi edimlerde borçlu borcunu şahsen ifa etmek zorunda değildir.

“A”nın “B”den 10 bin lira alacağı vardır. “C” yani üçüncü kişi bu borcu ifa etmiştir. “A” “C”nin ifa teklifini reddedemez. Çünkü maddi bir edim vardır.

“C” borcu ifa ettiğinde sanki “B” ifa etmiş gibi borç son bulur. Bu durumda “C” “B”ye başvurabilir mi?

Eğer “C” borcu bağışlama amacıyla ifa etmişse bağışlamadan rücu sebepleri olmadıkça “C” “B”ye başvuramaz.

“C”nin borcu ifa ederken bağışlama amacı yoksa:

“C” ifayı “B”nin isteğiyle yerine getirmişse “C” “B”ye vekâlet sözleşmesi hükümlerine göre başvurabilir.

“C” ifayı “B”nin isteği olmadan yerine getirmişse gerçek vekâletsiz iş görme hükümlerine göre “C” “B”ye başvurabilir.

Bazı hallerde üçüncü kişinin ifası borcu sona erdirmez. Borcu ifa eden üçüncü kişi alacaklının yerine geçer ona halef olur. Borç ilişkisinde değişiklik olmaz. Borçlu borcu ifa eden üçüncü kişiye karşı sorumlu olur.

Halef olmanın üçüncü kişiye sağladığı yarar:

Bu borç için kefalet, rehin varsa bunlarla ilgili haklar halefe geçer.

Halefiyet Halleri

“TBK m.127-Alacaklıya ifada bulunan üçüncü kişi, aşağıdaki hâllerde ifası ölçüsünde alacaklının haklarına halef olur:

1. Başkasının borcu için rehnedilen bir şeyi rehinden kurtardığı ve bu şey üzerinde mülkiyet veya başka bir ayni hakkı bulunduğu takdirde.

2. Alacaklıya ifada bulunan üçüncü kişinin ona halef olacağı, borçlu tarafından ifadan önce alacaklıya bildirildiği takdirde.

Diğer halefiyet hâllerine ilişkin kanun hükümleri saklıdır.”

Borçlunun Bildirimine Dayanan Halefiyet

“A”nın “B”den 10 bin lira alacağı var ve vadesi yaklaşmış. Ancak “B” borcunu ödeyemiyor. “B” arkadaşı “C”den borcu ödemesini istemiştir. “C” de borcu ödemesine karşılık olarak alacaklıya halef olmayı istemiştir. Bu durumda “B” “A”ya “C”nin halef olacağını bildirmesiyle “C” halef olur. (TBK m.127/II)

“B”nin “A”ya yapacağı ihbar herhangi bir şekil şartına tabi değildir.

Borçlunun Bildirimine Gerek Olmayan Halefiyet

“A”nın “B”den 100 bin lira alacağı var. Bu borç için “Ü” evini ipotek (rehin çeşidi) etmiştir. “B” bu borcu ödemezse “A” bu evi icrada paraya çevirtip alacağını tahsil edebilir. “Ü” satışı engellemek, evi rehinden kurtarmak için borcu ödemiştir. Bu durumda “Ü” ifası değerinde alacaklının yerine geçer ona kanunen halef olur. (TBK m.127/I)

“B”nin bildirimine gerek yoktur.

Bir mal üzerinde sınırlı ayni hakkı olanlar da bu tür durumlarda kanunen alacaklıya halef olurlar.

Başkasının borcu için kişi kendi malı üzerinde rehin kurabilir. (taşınır veya taşınmaz mal olabilir)

Başkasının borcu için rehnedilen bir malı rehinden kurtarma amacıyla borcu ifa eden üçüncü kişi ifa ettiği ölçüde alacaklıya halef olur. Bu imkândan rehinli mal üzerinde sınırlı ayni hak sahipleri de istifa edebilir. (!)

İpotekli evin kiracısı “K” bu borcu ödediğinde alacaklıya TBK m.127/I’e göre halef olur mu?

Olamaz. Çünkü TBK m.127/I’e göre ayni hak sahipleri ve sınırlı ayni hak sahipleri bildirim aranmaksızın kanunen halef olur. Kiracını halef olması sadece “B”nin bildirimiyle olur yani TBK m.127/II.

Bildirime Gerek Olmayan Diğer Haller

Kefil ifada bulunduğu ölçüde (borcun tamamı veya bir kısmı) alacaklıya halef olur. (TBK m.596)

Halefiyete ilişkin Ticaret Kanunu m.1472’de de bir düzenleme vardır. Yasaya göre sigortacı sigorta tazminatını ödediğinde hukuken sigortalının yerine geçer.

Malik “M” iş yerini yangına karşı “X” şirketine sigorta ettirmiştir. “Ü” ise “M”nin iş yerini yakmıştır. “M” kime veya kimlere hangi hükümlere göre başvurabilir?

“Ü”ye → haksız fiil hükümlerine göre başvurabilir.

“X” şirketine → sözleşme hükümlerine göre başvurabilir. Sigorta tazminatı muaccel olmuş olur.

“Ü” ve “X”, “M”ye karşı müteselsil sorumludur. “M” sigorta şirketine başvurdu ve tazminatı aldı. “X” şirketi tazminatı ödeyince sigortalı “M”nin yerine geçer yani ona halef olur. Artık “X” “Ü”ye rücu edebilir.

Müteselsil borçlulardan biri kendi payından fazla yaptığı ödeme oranında alacaklının haklarına halef olur ve diğer borçlulara payları oranında rücu edebilir. (TBK m.168)

2) İfanın Yapılacağı Kişi

Borç kural olarak ancak alacaklıya veya onun ifayı kabule yetkili temsilcisine ifa edildiği takdirde borçlu borçtan kurtulur.

“A”nın “B”ye 10 bin lira borcu vardır. “B”nin de “C”ye 10 bin lira borcu vardır. “A” “C”ye 10 bin lira ödese borçtan kurtulur mu?

Eğer “C”nin ifayı kabul yetkisi yoksa “A”nın ifası “A”yı borçtan kurtarmaz.

Bazı hallerde borcun üçüncü kişiye ifası borcu sona erdirir.

a) *Üçüncü kişi yararına sözleşme varsa;*

“TBK m.129-Kendi adına sözleşme yapan kişi, sözleşmeye üçüncü kişi yararına bir edim yükümlülüğü koydurmuşsa, edimin üçüncü kişiye ifa edilmesini isteyebilir.

Üçüncü kişi veya üçüncü kişiye halef olanlar da, tarafların amacına veya örf ve âdete uygun düştüğü takdirde edimin ifasını isteyebilirler. Bu durumda, üçüncü kişi veya ona halef olanlar bu hakkı kullanmak istediklerini borçluya bildirdikten sonra, alacaklı borçluyu ibra edemeyeceği gibi, borcun nitelik ve kapsamını da değiştiremez.”

Eğer sözleşmede ifanın üçüncü kişiye yapılması kararlaştırılmışsa üçüncü kişiye yapılan ifayla borç son bulur.

Alacaklı sonradan da üçüncü kişiye ifaya karar verebilir.

b) TMK m.198 gereği alacaklının eşine ifa;

“TMK m.198- Eşlerden biri, birliğin giderlerine katılma yükümlülüğünü yerine getirmezse, hâkim onun borçlularına, ödemeyi tamamen veya kısmen diğer eşe yapmalarını emredebilir.”

“A” ve “E” evliler. “A” evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerini yerine getirmiyor. Örneğin birliğin giderlerine katılmıyor. “E” hakime başvurarak bazı tedbirler alınmasını isteyebilir. Bu tedbirlerden biri de yükümlülüklerini yerine getirmeyen eşin borçlarının ifasının diğer eşe yani “E”ye ödenmesine karar verir. Borçlunun “A”ya yaptığı ifa borcu sona erdirmez.

c) İflas durumunda;

Kural olarak tacirler ve tacir hükümlerine tabi olanlar borçlarını yerine getirmediği takdirde tacirlerin ve hükümlere tabi olanların iflasları istenebilir. İflas istenince müflis (iflas eden kişi) haczedilebilen mal ve hakları üzerinde tasarruf yetkisini kaybeder. Müflis ödeme kabul edemez.

Alacaklı iflas etmişse(müflis) borcun iflas masasına ödenmesi gerekir.

İflas masası üçüncü kişi olarak kabul edilir.

Alacaklının iflas ettiğinin bilmeden ödeme yapılırsa borçlu borçtan kurtulmaz, iyi niyeti korunmaz. Çünkü iflas kararı ilan edilir.

İlan edilmeden önce yapılan ifa geçerlidir.

“İİK m.192-İflasın açılmasından sonra müflis hiçbir ödeme kabul edemez. Müflise ödemede bulunan kimse müflisin alacaklılarına karşı ancak masaya giren para veya kıymet nispetinde borcundan kurtulur. Bununla beraber iflasın ilanından evvel müflise ödemede bulunan borçlu iflastan haberi yoksa borcundan kurtulur.”

d) Haciz durumunda;

Alacağı haciz konulmuşsa borcun icra dairesine ifa edilmesi gerekir.

“A”nın “B”den 10 bin lira alacağı, “C”ye ise borcu vardır. “A” “C”ye ola borcunu ifa etmediği için “C” “A” hakkında icra takibi başlatmıştır. “A”nın malvarlığına örneğin alacaklarına haciz konmuştur. Haciz bildirimi borçluya yani “B”ye tebliğ edilir. “B” borcunu icra dairesine ödemek zorundadır. İcra dairesi üçüncü kişi kabul edilir.

3)İfanın Konusu

Borçlu neyi borçlanmışsa onu ifa etmekle yükümlüdür. Buna ifanın edime yani borca uygun olması ilkesi denir. Parça borçları maddi açıdan imkânsız hale gelebilir.

Parça borçlarında edim niteliklerinden benzerlerinden ayrılmıştır yani ferden muayyen. İfanın konusu bellidir.

Çeşit borcu türüyle belirlenen borçlardır. Örneğin 500 kilo domates. (! Depodaki 500 kilo domates; eğer depoda sadece 500 kilo domates varsa → parça borcu, eğer depoda 1 ton domates varsa 500 kilo domates borcu → sınırlı çeşit borcu)

*Çeşit borçları maddi açıdan imkânsız hale gelmez. **Nevi telef olmaz.** Ancak sınırlı çeşit borçları imkânsız hale gelir.*

Notun Devamı İçin ...

ozisikhukuknotlar ▾

72
gönderi

9.897
takipçi

2.398
takip

☆ ÖZİŞİK KIRTASIYE ☆
Hukuk Hizmeti
⚖️ **Hukuk Fakültesi Ders Notları Bilgi & Sipariş** ⚖️
💎 DM & Whatsapp 💎
🔴🔴 **Shopier Magaza Siparis Linki** 🔴🔴
🔗 shopier.com/Ozisikkirtasiye

**DERS NOTLARINI
SİPARİŞİ İÇİN
ULAŞABİLİRSİNİZ**